

Een kaart van de traverse

Door: Hans Beerens en Gerhard Post

Bij het opruimen van de zolder van het museum kwam de onderstaande kaart tevoorschijn. De kaart toont boven een deel van de rijksweg van Goor naar Denekamp (Deldenerstraat en Oldenzaalsestraat) en onder een deel van de rijksweg van Nijverdal naar Glanerbrug (Bornsestraat en Enschedesestraat). Het was een bijvoegsel van de Nederlandsche Staatscourant van 16 augustus 1913. Wat is de betekenis van deze kaart?

Nadat Napoleon was verslagen in 1813, vertrokken de Fransen uit onze gebieden en ontstond het koninkrijk der Nederlanden onder koning Willem I. Hij volgde de centralistische lijn van de Franse overheersing, waardoor voor het eerst de aanleg van de belangrijkste wegen op nationaal niveau beslist werd. Hengelo werd het kruispunt van twee rijkswegen. Deze wegen werden tussen 1820 en 1830 aangelegd en kruisten elkaar bij de Thiemsbrug. Ze waren buiten de dorpen en de steden meestal bestraat met klinkers. De delen in de dorpen en steden werden traverses genoemd. Dit waren meestal ‘keistraten’, wegen die verhard waren met vierkante kasseien. De traverse van Hengelo bestond uit de Deldenerstraat tussen de Berflobeek en de Thiemsbrug en de Enschedesestraat van de Thiemsbrug tot bij de Bataafse Kamp. De kasseien uit de Langestraat liggen sinds ongeveer 1960 op de Albertsdijk in Oele.

In het gemeentearchief (inventarisnummer 1433) is een brief te vinden van Rijkswaterstaat aan B&W van de gemeente Hengelo, gedateerd op 27 april 1898. De gemeente heeft (kennelijk) gevraagd of ze de traverse kan overnemen. In 1908

lijkt alles rond, maar dan bedenkt de gemeente Hengelo zich. Het over te nemen gedeelte wordt uitgebreid tot buiten de traverse, namelijk naar de oranje wegdelen op de kaart hieronder. Op 16 augustus 1913 wordt de overeenkomst in de Staatscourant gepubliceerd. Daarin is vastgelegd dat er op alle vier uiteinden aan beide kanten van de weg een paaltje met inscriptie ‘GH’ geplaatst moet worden. Op de oude Ansichtkaart van rond 1920 is één van deze paaltjes aan de ‘Deldensche weg’ te zien, rechtsonder van het midden van de foto. Het huis links staat er nog en heeft nu als adres Deldenerstraat 124. Het paaltje is weg. Zou er één van de andere zeven paaltjes overgebleven zijn? Ga maar eens op zoek! Bezoek daarnaast het museum (ondersteun het museum en laat uw Museumkaart scannen) en bekijk in het Auditorium de kaart in het echt. Voor € 1,— is daar ook de brochure “De Grote Wegen van koning Willem I ... in Hengelo” te koop; daarin staat te lezen wat er nog meer herinnert aan de oude rijkswegen van Hengelo.

Naschrift. De kaart is beschikbaar op <https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?identificer=MMKB08:000171064:mpeg21:a0026>.

